



Riktlinjer och handledningsordning för prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed vid Kungl. Konsthögskolan

Typ av dokument	Riktlinjer och hanteringsordning
Beslutat av	Rektor
Giltighetstid	Tillsvidare
Ersätter dokument	(Ersätter inget tidigare dokument.)
Ansvarig förvaltningsenhet	UF

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Forskarens ansvar.....	2
3. Avvikelser från god forskningssed.....	3
4. Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.....	4
5. Allmänt om hanteringsordning.....	5
6. Hanteringsordning vid prövning av <i>misstänkt oredlighet i forskning</i>	5
7. Hanteringsordning vid prövning av <i>misstänkt annan avvikelse mot god forskningssed</i>	6
8. Övrig information om god forskningssed.....	6

1. Inledning

Kungl. Konsthögskolan är en plats som möjliggör för konst och lärande och vi tar konstnärliga risker och experimenterar för att konsten ska växa. Vi arbetar ämnesöverskridande genom utbyten och samarbeten med närliggande områden inom kultur, vetenskap och samhälle. Vår verksamhet ska anpassas så att en hög kvalitet nås i utbildningen och forskningen.¹ I detta kontinuerliga kvalitetsarbete ingår även att värna om god forskningssed.²

Kungl. Konsthögskolan har enligt Högskoleförordningen skyldighet att ge råd och stöd i fråga om god forskningssed. Högskolan ska även fastställa riktlinjer för sin prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed.

Hantering av oredlighet i forskning styrs från och med 1 januari 2020 av lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (SFS 2019:504). *Misstänkta fall av oredlighet i forskning* prövas av Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (Npof). Enligt bestämmelser i högskoleförordningen (SFS 2019:1151) är det lärosätet som ska pröva *misstankar om andra avvikelser från god forskningssed*, dvs. sådana avvikelser som inte räknas som oredlighet.

Följande riktlinje innehåller en bakgrund till området samt två olika hanteringsordningar:

- Hanteringsordning vid prövning av *misstänkt oredlighet i forskning*
- Hanteringsordning vid prövning av *misstänkt annan avvikelse mot god forskningssed*

Syftet med dessa riktlinjer och handlägningsordningar är att säkerställa att misstankar om avvikelse från god forskningssed hanteras i enlighet med gällande regler och riktlinjer, samt att bidra till transparens i hanteringen av dessa frågor.

2. Forskarens ansvar

Forskaren ansvarar för att följa god forskningssed i sin forskning och att när så krävs t.ex. låta forskningen genomgå etikprövning eller att söka erforderliga tillstånd.³ För forskningens trovärdighet ställs ett antal etiskt grundade krav:

¹Högskolelag (1992:1434), 4 §

²Högskolelag (1992:1434) 3 a §

³https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2019504-om-ansvar-for-god-forskningssed_sfs-2019-504, 4 §.
<https://etikprovningmyndigheten.se>

- 1) Du ska tala sanning om din forskning.
- 2) Du ska medvetet granska och redovisa utgångspunkterna för dina studier.
- 3) Du ska öppet redovisa metoder och resultat.
- 4) Du ska öppet redovisa kommersiella intressen och andra bindningar.
- 5) Du ska inte stjäla forskningsresultat från andra.
- 6) Du ska hålla god ordning i din forskning, bland annat genom dokumentation och arkivering.
- 7) Du ska sträva efter att bedriva din forskning utan att skada människor, djur eller miljö.
- 8) Du ska vara rättvis i din bedömning av andras forskning.⁴

De fyra bakomliggande principerna för forskning är enligt den europeiska kodexen för forskningens integritet:

Tillförlitlighet i fråga om att säkerställa forskningens kvalitet, vilket avspeglas i design, metod, analys och utnyttjande av resurser.

Ärlighet i fråga om att utveckla, genomföra, granska samt rapportera och informera om forskning på ett öppet, rättvist, fullständigt och objektivt sätt.

Respekt för kolleger, forskningsdeltagare, samhälle, ekosystem, kulturarv och miljö.

Ansvarighet för forskningen från idé till publicering, för ledning och organisation, för utbildning, tillsyn och mentorskap samt för dess vidare konsekvenser.⁵

3. Avvikelser från god forskningssed

Kungl. Konsthögskolan har i roll av forskningshuvudman övergripande ansvar för att hantera eventuella avvikelser från god forskningssed eller förekomst av oredlighet i forskning.⁶

Avvikelser från god forskningssed eller oredlighet i forskning är enligt lagen: "... en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning."⁷

Den europeiska kodexen för forskningens integritet⁸ definierar dessa tre begrepp som följer:

- *Fabricering* innebär att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga.

- *Förfalskning* innebär att forskningsmaterial, utrustning eller processer manipuleras, eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat.

- *Plagiering* innebär att andra personers arbete eller idéer används utan att den ursprungliga källan anges på korrekt sätt, vilket strider mot de ursprungliga upphovsmännens rätt till resultatet av sitt intellektuella arbete.

⁴Vetenskapsrådet, *God forskningssed*, sid. 8, <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> (ny uppdaterad version publiceras under 2023).

⁵ALLEA – All European Academies, 2017, sid. 4

https://www.vr.se/download/18.7f26360d16642e3af99e94/1540219023679/SW_ALLEA_Den_europeiska_kodexen_f%C3%B6r_forskningens_integritet_digital_FINAL.pdf

⁶Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 5 §.

⁷Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 2 §.

⁸https://www.vr.se/download/18.7f26360d16642e3af99e94/1540219023679/SW_ALLEA_Den_europeiska_kodexen_f%C3%B6r_forskningens_integritet_digital_FINAL.pdf

Misstanke om avvikelse från god forskningssed kan också utgöra misstanke om missförhållanden enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen).⁹ Anmälan kan så fall göras i enlighet med etablerad process vid Kungl. Konsthögskolan.

4. Nämnden för prövning av oredlighet i forskning

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning inrättades den 1 januari 2020 som en statlig myndighet under Utbildningsdepartementet.¹⁰

Kungl. Konsthögskolan ska till Npof, senast den 30 mars varje år i aidentifierad form, redovisa uppgifter om avvikelser från god forskningssed som under föregående kalenderår har prövats inom högskolan. Enheten för utbildning och forskning ansvarar för denna årliga redovisning.

Npof får endast pröva den typ av avvikelser som faller inom definitionen av oredlighet. Nämnden prövar därmed endast fabricering, förfalskning och plagiering. För att fabricering, förfalskning och plagiering ska utgöra oredlighet i forskning krävs också att det är fråga om en allvarlig avvikelse från god forskningssed. Det krävs därutöver att avvikelsen begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.¹¹ Tröskeln för att anmäla ska vara låg.

Om Npof bedömer att ett ärende inte rör oredlighet i forskning men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed, ska nämnden underrätta Kungl. Konsthögskolan och samtidigt lämna över handlingarna i ärendet dit.¹²

Med "andra avvikelser" från god forskningssed, och vilka det åligger Kungl. Konsthögskolan att hantera, avses enligt Npof: "... sådana avsteg från god forskningssed som inte räknas som oredlighet i forskning, men som väsentligen skadar eller riskerar att skada forskningens eller forskarnas integritet och som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning, eller konstnärlig forskning och utvecklingsarbete."¹³

Uppsåt innebär enligt förarbetena att forskaren ska ha förstått vad personen har gjort medan *oaktsamhet* innebär att forskaren i vart fall borde ha förstått detta. *Grov oaktsamhet* kräver att agerandet framstår som särskilt allvarligt eller klandervärt. *Förbiseenden, slarv eller missförstånd* bör som regel inte betraktas som grov oaktsamhet enligt förarbetena.¹⁴

Huruvida en avvikelse från god forskningssed är att betrakta som allvarlig får avgöras i varje enskilt fall.

Om ett ärende innehåller misstanke om både oredlighet i forskning och misstanke om andra

⁹https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2021890-om-skydd-for-personer-som_sfs-2021-890

¹⁰<https://npof.se>

¹¹<https://npof.se/oredlighet-i-forskning>

¹²Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 11 §.

¹³<https://npof.se/oredlighet-i-forskning>

¹⁴<https://npof.se/oredlighet-i-forskning>, kursiv tillagd.

<https://data.riksdagen.se/fil/68E1A2BE-735F-4490-B0CF-03EF24783D65>

avvikelser från god forskningssed än oredlighet i forskning, ska Kungl. Konsthögskolan pröva den del som rör andra avvikelser.

5. Allmänt om hanteringsordning

Prövning av oredlighet i forskning enligt LAO (2019:504) får inte grundas på omständigheter som är äldre än tio år när ärendet inleds. Bestämmelsen gäller inte om det finns särskilda skäl för en prövning.¹⁵

I varje skede av hanteringen ska tillämpliga regler i förvaltningslagen (2017:900) beaktas, inklusive frågor om jäv. För information om vad som gäller vid behandling av personuppgifter, se 15 §-20 § i LAO (2019:504).

Rektor beslutar om vilka disciplinpåföljder och arbetsrättsliga åtgärder som kan komma att bli aktuella vid beslut om att oredlighet i forskning förekommit.

Om forskaren frias från misstanke om oredlighet eller annan avvikelse från god forskningssed ska lämpliga åtgärder vidtas för att avhjälpa den skada som misstanken och ärendets hantering kan ha medfört.

6. Hanteringsordning vid prövning av *misstänkt oredlighet i forskning*

1. Om konkreta och välgrundade misstankar finns om avvikelse från god forskningssed inom Kungl. Konsthögskolans verksamhet ska detta anmälas skyndsamt. Anmälan ska göras skriftligen till rektor och diarieföras. Den eller de som anmälan riktas mot ska underrättas om misstanken. Anmälan kan även göras direkt till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.
2. Den inledande bedömningen av ärendet görs av rektor i samråd med förvaltningschefen, och vid behov med stöd av jurist, efter beredning av UF-enheten.
3. I ett första steg bedöms huruvida den misstänkta avvikelsen skett inom ramen för Kungl. Konsthögskolans verksamhet, i nästa steg avgörs om det handlar om en avvikelse från god forskningssed eller oredlighet i forskning. Om misstanken inte rör avvikelser från god forskningssed inom ramen för högskolans verksamhet avskrivs ärendet. Ärendet avskrivs likaså om anmälan saknar uppenbar grund.
4. Om bedömningen visar att misstanken gäller oredlighet i forskning överlämnas ärendet för prövning till Npof. Den eller de som anmälan riktas mot ska fortsatt underrättas om misstanken samt om vilka disciplinpåföljder och arbetsrättsliga åtgärder som kan komma att bli aktuella vid beslut om att oredlighet i forskning förekommit. HR och huvudskyddsombud, och i förekommande fall den/de berördas arbetstagarorganisation, ska informeras.
5. Rektor bereder med stöd av handläggare, och vid behov en sakkunnig person som rektor utser, en skriftlig promemoria med beskrivning och faktaunderlag för vad ärendet gäller. Även den sakkunniges yttrande ska vara skriftligt.
6. För att överlämna ärendet till Npof används en blankett som hämtas på nämndens hemsida. Kungl. Konsthögskolan ska lämna de upplysningar och handlingar om

¹⁵Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 8 §.

forskningen som Npof begär samt ge nämnden tillgång till datorer och annan utrustning som har använts vid forskningen.¹⁶

Efter beslut av Npof

Då beslut från Npof vunnit laga kraft beslutar rektor om eventuella åtgärder.

Kungl. Konsthögskolan är även skyldig att underrätta intressenter som t.ex. forskningsfinansiärer, myndigheter, tidskrifter och andra berörda om beslutet. Högskolan ska även upplysa om att beslutet kan komma att överklagas.

Misstankar om förseelser som faller inom ramen för allmänt åtal eller annan myndighets tillsynsområde ska i första hand hanteras av berörd myndighet. Om det inom ramen för annan myndighets utredning framkommer att avvikelser från god forskningssed förekommit inom ramen för Kungl. Konsthögskolans verksamhet kan detta föranleda vidare hantering vid högskolan.

Kungl. Konsthögskolan ska inom sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft rapportera till Npof vilka åtgärder högskolan har vidtagit eller avser att vidta med anledning av beslutet.¹⁷ För denna rapportering ansvarar UF-enheten.

Om Npof bedömer att ett ärende inte gäller oredlighet i forskning men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed överlämnar Npof ärendet till lärosätet för visare utredning. Se vidare avsnitt 7.

7. Hanteringsordning vid prövning av *misstänkt annan avvikelse mot god forskningssed*

1. Om konkreta och välgrundade misstankar finns om misstänkt annan avvikelse från god forskningssed inom Kungl. Konsthögskolans verksamhet ska detta anmälas skyndsamt. Anmälan ska göras skriftligen till rektor och diarieföras. Den eller de som anmälan riktas mot ska underrättas om misstanken.
2. Den inledande bedömningen av ärendet görs av rektor i samråd med förvaltningschefen, och vid behov med stöd av jurist, efter beredning av UF-enheten.
3. I ett första steg bedöms huruvida den misstänkta avvikelsen skett inom ramen för Kungl. Konsthögskolans verksamhet. Om misstanken inte rör avvikelser från god forskningssed inom ramen för högskolans verksamhet avskrivs ärendet. Ärendet avskrivs likaså om anmälan saknar uppenbar grund.
4. Om bedömningen visar att misstanken gäller annan avvikelse mot god forskningssed ska den eller de som anmälan riktas mot fortsatt underrättas om misstanken. HR och huvudskyddsombud, och i förekommande fall den/de berördas arbetstagarorganisation, ska informeras.
5. Kungl. Konsthögskolan bereder med stöd av handläggare och eventuell sakkunnig person som rektor utser, en skriftlig promemoria med beskrivning och faktaunderlag för vad ärendet gäller. Även den sakkunniges yttrande ska vara skriftligt.

¹⁶Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 12 §.

¹⁷Lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, 13 §.

6. Om ärendet är av allvarligare art tas det upp i Kungl. Konsthögskolans Personalansvarsnämnd.¹⁸ Eventuella åtgärder ska stå i proportion till avvikelens grad och allvar.¹⁹

8. Övrig information om god forskningssed

<https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>

<https://www.codex.uu.se/forskarens-etik/avvikelser/>

https://embassy.science/wiki/Main_Page (EU-finansierad plattform)

¹⁸Kungl. Konsthögskolan, Arbetsordning, Avsnitt 12.

¹⁹Förvaltningslagen (2017:900), 5 §.